

Potrka, odpre in se čudi, da niso nocej zaklenili vežnih vrat, in začne že na pragu sezuvati črevlje, da bi ne zbudil speče soproge in pa da ne bi še na tešče vedela vsa družina, kdaj je prišel domov in kakšen je preplaval — Adrijo. Kar se oglasi osorno iz temne veže: „Kdo je?“ — „Jaz, jaz, Lina! Ali ne spiš?“ odgovori Korel.

„Moj Bog, Korel! Ti-i-i?“ se začudi Pikec, napravi luč in posveti bližje. „Pa takšen le?“ — — — Zunaj na kozelcu je pa možiček ovil jezik trikrat okolo pasu, da ne bi počil od smeha, a ni mu bilo še zadosti nacoj. Stric Korel je povest o škratu sam završil tako-le: Pikec me je potem naložil na sani, odel s slamo in rjuhami, potem je napregel, sedel sam name, pa — hi! — smo bili pod Nanosom, kjer so mi pojasnili, da sem jo mahnil spotoma nazaj k Pikcu, padel pred Pikčevim mlinom pod jez, ga preplaval — junaški kot Adrijo in mislil, da sem doma. Zares, doma sem potem spal do večera in videl še v sanjah, kako mi škrat kaže osle. Jezno planem za njim — on v grmovje, a jaz padem s postelje in se prebudim. Na koga sem se hotel potlej jeziti? Vidiš, to je — škrat.“

Iz mladih dni.*)

Piše in riše *Fran Selski*.

IV.

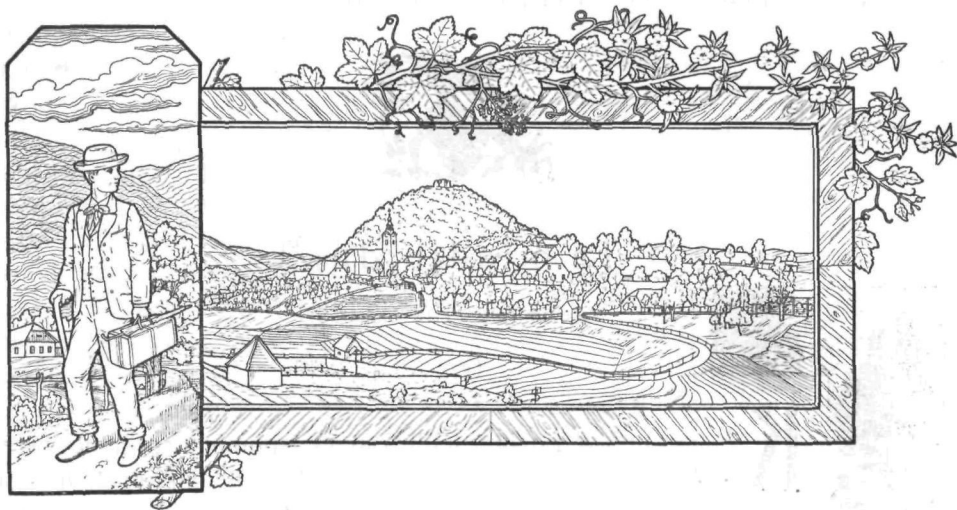
Kdo se tudi v poznih letih rad ne spominja prijetne brezskrbne mladosti? Nehote mu večkrat uhajajo misli na one kraje, med one ljudi, kjer jo je preživel, ko vidi prileten človek okolo sebe veselo igrajočo se mladino. Tudi jaz se še pogostokrat v duhu podam v svoj mili rojstni kraj, dasi je ta daleč tam doli med dolenskimimi hribi; v duhu obiščem domačo vasico in okrog nje drage mi znane prostore, se pogovarjam z nekdanjimi znanci in prijatelji in premišljam, kako je bilo tam nekdanj in kako je zdaj.

Marsikaj, ki je že zdavno zapadlo minljivosti, v mislih vidim in slišim še tako živo kakor svoj čas v resnici. Najživeje pa se seveda spominjam, kako je bilo za dobe mojega detinstva doma na očetovi domačiji. Sicer je od takrat preteklo že nad četrtno stoletja, a vendar še vedno natančno vem, kakšno je bilo nekdanje staro poslopje za našo hišo, kje je na vrtu stalo kako staro sadno drevo, ki ga zdaj ni več, in kako smo se tam otroci igrali in kratkočasili.

*) I., II. in III. glej v lanskem letniku!

V naši hiši smo bili štirje poredneži in radovedneži, izmed katerih mi je bila sestra Minka najstarejša in Rezika najmlajša, bratec Jožek in jaz pa sva bila po starosti sredi med njima. Zahajali nismo na vas med sosedove otroke, in tudi ti niso obiskovali nas, ker naš oče ni dopustil tega. Večkrat je rekel: „Med razposajenimi vaškimi otroki se ne naučite ničesar dobrega; rajši se tu doma kaj učite iz knjig in igrajte se sami med seboj!“ Zaraditega smo bili navezani le na lastno družbo ter smo se vedno radi imeli in dobro sporazumeli.

Dasiravno je bilo nas malo po številu, nam vseeno ni bil nikdar dolg čas. K temu pa je še največ pripomogel strogi naš oče, ki nas ni mogel videti brez dela, ko smo nekoliko odrasli. Vedno nam je nakladal različna primerna opravila, vmes pa smo se morali učiti razen šolskih nalog tudi še mnogo drugega na pamet iz knjig in po pripovedovanju matere ter starejših izmed nas. Preden je kateri izmed nas začel hoditi v šolo, je moral vsak že brati in moliti več molitvic. Naučila pa sta tega najprej

Minko oče in mati, in drugi smo morali potem po vrsti učiti istih predmetov mlajše izmed svoje družbe. Tako nam je preostajalo kaj malo časa za igranje.

Zato pa smo se vselej močno oddahnili in razveselili, kadar je vzel oče puško na ramo ter odšel na lov ali pa se napotil kam drugam z doma. Pregovor pravi: „Kadar ni mačke doma, miši plešejo.“ To je veljalo tudi za nas. Komaj je oče prestopil vežni prag, že smo popustili vsak svoje delo in se začeli z glasnim vriščem poditi semintja. Ako nam je mati kaj rekla, ni to nič izdalo, ker se je nismo bali kakor očeta. Toda večkrat se je oče vrnil prej, nego smo se nadejali, ter nas zalotil pri rajanju. Za srečne smo se šteli, kadar nismo prejeli za svojo razposajenost drugega plačila kakor nekaj ostrih besedi in pogledov. Najčešče pa je očetova nepričakovana vrnitev imela za nas te žalostne posledice, da smo kleče ihteli vsak v drugem kotu, ali pa se je nam zgodilo še kaj hujšega.

Joj meni, to boli, ako mora mlad človek, ki je še ves otročji kakor jetnik ždeti in se še glasno smejati ne sme poleg čmernih starikavih ljudi, ki so se naveličali že vsega na svetu in jih jezi vse okrog! Otrok je otrok in mora imeti toliko prostosti, da se povoljno naskače in da duška svojemu srčnemu veselju. Saj je ta božji svet vendar tako lep, in kdo se naj bi ga

veselil, če ne nedolžni otrok! Jaz se še zdaj smilim samemu sebi, ko pomislim, kako sem moral ob lepih solnčnih popoldnevih, ko so vsi drugi iz hiše odšli na polje, sam sedeti v mrkli sobi ter strgati ali lupiti krompir za domače in najete delavce, pri tem pa se še učiti na pamet daljšo molit-

vico iz katekizma. Šele potem, ko bi „nadravaisal“ krompirja polno golido in se gladko naučil dotično molitvico, bi bil prost in bi smel iti ven na vrt. Ali kako bi moral siromak hiteti s takim dvojnim delom, da bi si pridobil nekaj prostega časa, ko mi je pogled vedno hrepeneče uhajal skozi okna na zelene vrtno trate, od koder so mi doneli na uho veseli glasovi svobodnih sosedovih otrok!

Lahko si je misliti, da nam je bilo v takih okolnostih kaj tesno pri srcih, posebno pozimi, ko smo morali biti skoro nepretrgoma v očetovi bližini. Zaraditega smo jako težko pričakovali tople zelene pomladi, ko smo zopet dobili kak posel zunaj, kjer smo imeli več priložnosti, da smo se o tem in onem pomenili med seboj in da smo večkrat prosto poskočili.

Eno najljubših del nam je bilo pomladansko čiščenje vrta okolo hiše. Saj je ravno ta vrt zbujal v nas najprijetnejše spomine na pisane cvetice, pevajoče in gnezdeče ptice, lepo zrelo sadje in senčna počivališča v vročem popoldanskem času ob nedeljah in praznikih!

Z vzradoščenimi obrazi in nekako slovesno smo na očetov ukaz zapuščali sobo, kjer smo preživeli zimo, si poiskali vsak za svoje delo pripravnega orodja ter se podali skupaj na vrt. Jožek, ki je kot starejši sin pri hiši že takrat veljal za nekakega gospodarčka med nami in si je v znak svojega dostojanstva opasal moder predpasnik za vsako imenitnejše opravilo, je vzel s seboj ročno žago za trebljenje suhih in pregostih vejic na sadnem drevju, Minka je skočila na skedenj po grablje, da je z njimi grabila z vrtnega drevja odpadlo listje in suhljad, jaz pa sem izvlekel iz lope za hlevom dvokolesni voziček, „šaterga“ imenovan, da sem vanj naskladal in v njem vozil na dvorišče, kar sta Jožek in Minka natrebila po vrtu, a Reziko smo posadili v voziček, ker se je še tako rada vozila!

Tako smo se odpravljali vsi štirje na prvo pomladansko delo pod milo nebo; gori v jasnem, modrem zraku pa so krožile in frfetale postolke ter naznanjale z vriskajočimi glasovi, da se je za vselej poslovila pusta zima!

Kum Jarnejko.

*Izmed smrek je noč stopila,
črez poljane gre šumeče,
svilna vlečka za kraljico,
črni mrak za njo se vleče.*

*Suhi mežnar vrhu gore,
Kajfež dolg v desnici — roki
daleč steza — pa prižiga
zvezde zlate po oboki.*

*Kum Jarnejko izpred hiše
gleda, smeje presrčno se,
mežnar Kajfež si otrne,
kum zagrabí brž za nos se.*

*Kakor komu z neba kane:
sreča mila, sreča pusta —
kot puran je kum Jarnejko,
nos binglja mu — fu — črez usta!*

Oton Zupančič.